

Dan Dungaciu, sociolog: Singurul cuvânt dat de Rusia patrimoniului internațional este "dezinformația"

Interviu realizat de Marius Bâtcă
Observatorul Militar Nr.21/2020

Amenințarea dezinformărilor rusești în România și efectele acestui tip de acțiuni asupra coeziunii structurilor europene și euroatlantice sunt mai mari ca oricând. De asemenea, nu trebuie omisă conlucrarea dintre Moscova și Budapesta și pericolul reprezentat de aceasta pentru securitatea statului român, dar și felul în care tovărășia dintre Vladimir Putin și Viktor Orban periclitează stabilitatea României. Sociologul și analistul Dan

Dungaci trage un semnal de alarmă, în *Observatorul militar*, susținând că adevărata campanie de dezinformare și *fakenews*, cu care se confruntă țara noastră, este de abia la început, pentru că discursul manipulator va fi amplificat, odată cu criza economică globală.

Dezinformare, *fakenews* și manipulare, din partea Rusiei. România are de a face cu toate acestea nu doar de la începutul pandemiei. De ce?

Ce am văzut noi în România, cu toate postările pe *Facebook* ale ambasadei ruse, arată că sunt absolut nătângi și că nu au înțeles nimic din ceea ce se întâmplă aici, în mod real. Expertiza Rusiei, pe România, este, iertați-mă, jalnică! Dacă ambasada rusă se informează despre România prin înțelegerea celor care vin la Centrul rus... Acolo vine lumea care este complet irelevantă, dacă mă întrebați pe mine. Este o inadecvare profundă.

Să nu credem că narațiunile rusești sau strategia de dezinformare rusească s-au modificat foarte mult. Până la urmă, singurul cuvânt pe care rușii l-au dat patrimoniului universal, internațional, este *dezinformația*, rusecul pentru *dezinformare*. Texele sunt aceleași: spațiul euroatlantic nu trebuie să stea unit, Uniunea Europeană nu trebuie să stea unită! Și al treilea, ca să mă exprim mai neaoș: *încurcă-i, drace!*

Pe ei îi interesează scandalul. Verifică starea de sănătate a *pacientului* și văd niște răni superficiale. Și se duc acolo și vâra cuie. Este foarte greu pentru Rusia să schimbe profilul societăților noastre, pentru că nu este chiar atât de simplu. Dar ei se uită, de fiecare dată, unde apar posibile fisuri și se duc acolo. Ce e cu pandemia? Oamenii sunt nemulțumiți, pentru că un om care stă în casă, claustrat, dar nu prea se întâ lnește cu boala sau cu cineva care a luat boala, este pregătit deja ca teren de conspirații. Dacă tot stă omul toată ziua pe rețele sociale, începe această rețetă de tensionare. Miza principală este sămânța scandalului. Cu cât sunt mai multe tensiuni în societate, cu atât dispare încrederea în autorități și apare dezbinarea în societate. De exemplu, francezii nu o votează pe Marine Le Pen pentru că o plătesc rușii, ci rușii o plătesc tocmai pentru că o votează francezii. Văd că este o breșă în sistem și, atunci, se uită să vadă cine este anti-sistem.

Care este cel mai mare pericol al mesajelor de dezinformare, al propagandei ruse?

Avem și în România exemple, dar, în comparație cu ceea ce se întâmplă în Occident, România este *Russiaproof* (*retinentă la Rusia*). Datorită istoriei noastre, nu am generat asemenea breșe. Ne place, nu ne place, percepția României sau în estul Europei asupra Rusiei este diferită de cea din vest. Iar în România există o consistență strategică de bun augur. Iar asta face ca Rusia să fie extrem de iritată, deranjată: *Cine-i, mă, ciotul ăsta de care mă tot împiedic eu?*

Există o temă extrem de interesantă, pe care noi o discutăm foarte puțin în România. Există o inconsistență și a spațiului occidental, o vină pe care occidentalii ar trebui să și i-o asume un pic mai aplicat. Pentru că, de fapt, ce spune *Sputnik*, când vorbește cu românii? Mesajul principal este: *voi sunteți niște sclavi ai yankeilor, voi nu decideți nimic, scutul de la Deveselu nu este o chestie bilaterală*. Am citit un editorial fabulos, care demonstrează toată aroganța rusă și în care se spunea ceva de genul *într-o zi, românii vor deschide ferestrele și vor vedea doar cenușă. Și nu vor*

înțelege ce se întâmplă. De fapt, fusese un război între ruși și americani, iar românii au aflat ultimii. Totul, din cauza scutului de la Deveselu. Practic, ei încearcă să împingă chestiunea asta foarte jos, să ducă România în derizoriu, spunând că, de fapt, nu ne aparținem și facem numai ce ni se comandă: Pentru că, iată, ce se întâmplă în Ungaria! Viktor Orbán este în NATO, în UE, și, iată, că el acționează altfel! Acesta este cel mai greu de combătut mesaj de propagandă rusească, inclusiv când vorbești cu oamenii.

În ceea ce privește restul: coronavirusul, ce mai postează trollii ăștia și domnișoare sumar îmbrăcate și tot felul de naivități, care ne recomandă să ieșim în piață, acest gen prinde mai puțin. Dar limbajul de tipul acesta are sensul lui, pentru că rușii l-au ales special pe Viktor Orbán, vin și-l contrapun la tot ceea ce face România. Este, totuși, o problemă strategică, pentru că Viktor Orbán a scăpat nepedepsit din foarte multe lucruri grave. Atunci când el a adus *Rosatom* în Ungaria, o investiție de 10 miliarde de euro, au fost trei *infringement*-uri, la nivelul Bruxellesului. România nu a cerut niciun *infringement*, nici măcar pe mediu. A fost lăsat cam liber, în povestea asta, pentru că *Rosatom* este echivalentul *Gazprom* din energia nucleară. Dacă nu cumva este mult mai mult. Deci, a fost băgat în mijlocul NATO și UE un fel de *Gazprom* care îți poate decide politica de securitate și energetică, nestingherit. Și noi vorbim acum de mesaje pe *Facebook*, când, în acest caz, avem ceva concret. Nesancționându-l pe Orbán și permițând astfel Ungariei să-l aducă pe Vladimir Putin, să-l spele, să-l amenajeze, atunci când erau sancțiuni, rușii au prins imediat chestiunea și au început să ne transmită mesaje de genul: *stați, că voi sunteți cum sunteți!*

Contextul internațional

În viziunea profesorului Dan Dungăciu, acțiunile Rusiei trebuie privite prin prisma noilor mișcări pe scena internațională, care vizează, în principal, amplificarea conflictului dintre Statele Unite ale Americii și China. Astfel, Moscova, asemenea Uniunii Europene, a devenit un spectator la un *meci de box al greilor*. Iar, din păcate, în lipsa unei strategii, UE se plasează, alături de Rusia, la *categoria mijlocie*. Perspectiva reșezărilor strategice și geopolitice dintre Washington și Beijing pune Moscova în expectativă, împiedicând-o să-și manifeste agresivitatea față de oricare dintre principalii actori. Însă, deocamdată, nimic nu o oprește să-și ducă mai departe politica de dezbinare a UE și de șubrezire a construcției de securitate euroatlantică.

Însă cel mai mare pericol, în viziunea analistului Dan Dungăciu, este ca, la un moment dat, să asistăm la paradoxul constituirii unei alianțe SUA-Rusia, împotriva Chinei. Situație care convine foarte mult Kremlinului și pentru care, aparent, se pregătește din plin.

Războiul informațional este de abia la început

"Comunicarea publică, dacă nu se face la nivel de stat și nu se atinge, până la urmă, ținta oricărui război informațional, atunci nu poți câștiga. Publicul trebuie educat într-un fel. Pe război informațional există vreo instituție, la fel cum este pe partea de cyber? Există cineva care se ocupă de

asta? Cel mai probabil de războiul informațional de ocupă fiecare instituție în parte, fie că este vorba despre Ministerul Apărării Naționale, fie că este vorba despre Ministerul Afacerilor Externe... Fiecare se ocupă, în felul său. Dar, cine le pune cap la cap, cine le unifică și cine comunică strategic? În esență, prin presă se pot strecura lucruri mult mai grave sau mai periculoase decât un atac vizibil, pentru că presa este un instrument. Dacă ar exista o comunicare publică, insituțională... Dar nu doar pe chestie de pandemie. Ceea ce se întâmplă acum, în România, vizează administrarea. Se administrează o criză. Mă refer la guvernare și la felul în care se combate un război informațional, care poate să fie o mare problemă. Nouă ne va trebui o strategie, în perioada de criză economică, fiindcă va veni, și care va fi, politic vorbind, devastatoare în raport cu pandemia, devastatoare, în raport cu războiul informațional. Noi nu suntem nici măcar în preambulul războiului informațional. Când vine criza economică, vom vedea. Eu nu pot să dau în judecată un virus, pentru că este abstract. Dar când îmi pierd slujba, deja, toată furia asta acumulată în două luni de claustrare va debușa într-un fel. Riscăm să intrăm într-o criză politică în care guvernele europene o să fie țintă.

Uniunea Europeană va fi țintă piept. Dacă ați fi rus, chinez sau, de ce nu, un pic ungur, nu ar fi cea mai bună posibilitate să ataci UE? Atunci să vedeți retorică! În acel moment, îți trebuie o comunicare strategică și niște oameni care să dea drumul pe piață la câteva teme și să spună: atenție la asta, la asta și la asta!

Și presa, nu să-i facă conținutul editorial, ci să închege mesajul public. Poate, atunci, și populația va fi mai atentă la anumite nuanțe."

Dan Dungaciu

Dan Dungaciu este profesor universitar la Facultatea de Sociologie și Asistență Socială a Universității din București și directorul Institutului de Științe Politice și Relații Internaționale al Academiei Române (ISPRI). Este coordonatorul Masterului de Studii de Securitate și Analiza Informațiilor al Universității din București. A studiat sau a lucrat ca cercetător asociat în diverse instituții occidentale: *Fernand Braudel* Institute (Binghamton, SUA), *Max Weber* Centre for Advanced Cultural and Social Study (Erfurt, Germania), Department of Political Science and Public Administration - Law, Economics and Political Sciences' School of Athens (Atena, Grecia), Central European University (Budapesta, Ungaria), Department of Social Sciences - Anglia Polytechnic University (Cambridge, Marea Britanie), Institut für die Wissenschaften vom Menschen (Viena, Austria), *Max Planck* Institute for Social Anthropology (Halle, Germania), Triangle Research Centre (North Carolina, USA) etc. În anul 2010, a deținut funcția de consilier prezidențial pentru integrare europeană al președintelui R. Moldova. Este autorul a zeci de studii de specialitate și lucrări de profil.

Viktor Orban, nostalgic al geografiei imperiului

În acest context, se poate spune că Viktor Orban acționează împotriva României?

Istoric vorbind, parteneriatul sovieto-ungar sau ruso-maghiar a fost o constantă. O permanență a istoriei, cum zice Iorga. Pentru că ei s-au servit reciproc. Viktor Orbán nu este un *idiot util*, el știind foarte bine ce face. Când se uită spre spațiul estic, el vede România și se întreabă ce poate face ca România să fie mai puțin semnificativă. Să nu uităm că au blocat Dunărea, luând măsuri **ecologice**, care, de fapt, blochează tronsoane pentru transportul de marfă. Pe ideea - și a fost destul de explicit Viktor Orbán - că doar nu o să facă Ungaria din Constanța un port important. Iar Dunărea poate să facă din Constanța un reper geostrategic și geoeconomic mult mai pregnant. Iar Budapesta nu are interesul ăsta.

Ungaria și Rusia sunt tovarăși de drum, ca să zic așa, asumați. Nu că Viktor Orbán ar fi pro-rus. El nu este pro-rus, ci pro-ungur. Un nostalgic după Imperiul Austro-Ungar, dar nu în substanța lui. El este nostalgic al imperiului în geografia lui. Nu iubește elitele alea sofisticate, complicate, deschise, chiar globale, cu influențe de cultură evreiască foarte complexă, vorbitoare de limbi străine. Nu! El e din zona gulașului comunismului, de la țară, cu cheia de gât, care juca fotbal, nu juca tenis. El nu iubește Budapesta și Budapesta nu-l iubește pe el. Este singurul fief în care nu rezistă electoral. Viktor Orbán vrea doar geografia imperiului. El este un tip venit de pe stradă, ca să zic așa, împreună cu prietenii lui, care i-au fost aproape de 30 de ani și cu care a început.

Ne putem aștepta la acțiuni paramilitare, război hibrid, în centrul țării, în așa-zisul ținut secuiesc?

Ele se petrec. Toate acestea au loc. Și noi le-am dat prilejul. Avem de a face cu desuveranizarea României în zonă, cu influența crescândă a Budapestei. Iar dacă ciclul acesta de pretenții maghiare crește, el va trebui oprit cumva. Iar intervenția va fi mult mai complicată, decât dacă am fi acționat încă de la început. Aici, deja, nu mai suntem în dezinformare, ci suntem în confruntări hibride.